

Innst. 327 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:66 S (2010–2011)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen om endring av lovverket for foreldrepenger ved barns død

Til Stortinget

Sammendrag

Ved barns død innen stønadsperioden for foreldrepenger har foreldrene til sammen rett på inntil 6 ukers permisjon. Forslagsstillerne viser til at slik dagens regelverk fungerer, kan ikke begge foreldrene ta ut denne permisjonen samtidig, jf. folketrygdloven § 14-10, og far kan ikke ta ut sin del av permisjonen de første 6 uker etter fødsel, jf. folketrygdloven § 14-9, fordi disse er forbeholdt mor av helsemessige årsaker.

Det vises videre til at for foreldre som mister sitt barn, oppleves disse reglene som urettferdige og urimelige. I en periode som burde være fri for bekymring omkring rett til permisjon med lønn og firkantede offentlige regelverk, går praktiseringen av dette regelverket ifølge forslagsstillerne på tvers av det som oppfattes som rimelig. Premissene for foreldres behov for permisjon ved barns død endres, og derfor blir kravene som settes i forbindelse med ordinært uttak av foreldrepermisjonen gale i situasjoner hvor barnet dør. Forslagsstillerne mener foreldrene burde kunne ta ut tre uker med permisjon hver samtidig umiddelbart etter barns død om de ønsker det. Regelverket diskriminerer ikke far på dette området når det gjelder retten til pleiepenge. Hvis barnet er innlagt på sykehus i stønadsperioden, har begge foreldrene rett på pleiepenge. I pleiepengeperioden utsettes for-

eldrepermisjonstiden tilsvarende pleiepengeperioden, og far kan også ta ut pleiepenge selv om det er i perioden på seks uker etter fødsel, som er forbeholdt mor. For forslagsstillerne er det ingen åpenbar forskjell som tilsier at premissene for at begge foreldrene har behov for permisjon med lønn, er vesentlig endret i de tilfeller hvor barnet dør etter for eksempel et sykehusopphold hvor foreldrene har rett til pleiepenge.

Forslagsstillerne ønsker en endring i loven som gir samme unntak for foreldre ved barns død, slik som for eksempel unntakene er for flerbarnsfødsler, jf. folketrygdloven § 14-9 fjerde ledd og § 14-10 sjette ledd. På denne måten sikres foreldrene at de kan ta ut permisjonen samtidig umiddelbart etter barns død med lønnskompensasjon, og at far ikke skal kunne nektes å ta ut sin del av permisjonen selv om dødsfallet skjer innen de første seks uker etter fødsel hvor ukene er forbeholdt mor, ifølge dagens regelverk.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om endringer av folketrygdloven §§ 14-9 og 14-10 som ivaretar begge foreldrenes rett til å ta ut permisjon samtidig umiddelbart etter barns død i stønadsperioden.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Kåre Simensen, Arild Stokkan-Grande og Lene Vågslid, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra

Sosialistisk Venstreparti, Gina Knutson Barstad, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, viser til forslaget om at foreldre skal ha rett til å ta ut permisjon samtidig umiddelbart etter barns død i stønadsperioden for foreldrepenger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at formålet med foreldrepengerperioden etter barns død er å hindre et brått avbrudd i den planlagte permisjonen, og at ordningen derfor retter seg i første rekke mot den som er i permisjon når barnet dør. Reglene som gjelder for foreldrepermisjon for øvrig gjelder også for denne perioden. Det vil si at de første seks ukene etter fødsel er forbeholdt mor av helsemessige årsaker.

Flertallet viser videre til brevet fra statsråden av 18. februar 2011 (vedlegg) hvor det vises til at i de første 6 ukene etter fødselen har mor som hovedregel ikke lov til å være i arbeid, men det kan gjøres unntak hvis det er helsemessig mest gunstig for mor å være i arbeid. Ved dødfødsel og når barnet dør kort tid etter fødselen kan dette unntaket være aktuelt.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at statsråden videre viser til at det er vanskelig å finne gode grunner til at man skal ta mindre hensyn til mors helsestilstand etter fødsel i tilfeller hvor barnet er dødfødt eller dør kort tid etter fødsel, enn i tilfeller hvor barnet lever.

Dette flertallet viser til at bortsett fra i de første seks ukene etter fødselen kan foreldrene dele på stønadsperioden. Foreldrene kan ikke ta fullt ut foreldrepenger samtidig, men de kan for eksempel arbeide halv tid og ta ut 50 prosent foreldrepenger hver.

Dette flertallet viser til at foreldrepenger ved barns død dekker situasjoner som er helt annerledes enn de tilfellene forslagstillerne viser til der foreldre får ytelser for å være hjemme med barn. Både pleiepenger for begge foreldre og ekstra stønadsuker ved flerbarnsfødsler er ordninger som er begrunnet med at det i disse tilfellene er omsorgsbehov knyttet til barn som tilsier at begge foreldre er hjemme en periode.

Dette flertallet viser til at forslagstillerne tar opp sykmelding, og antyder at det foreligger en omgåelse av sykepengereguleringen ved at foreldre blir sykmeldt etter barns død. Det er riktig at sorg i seg selv ikke gir grunnlag for rett til sykepenger. I enkelte tilfeller vil imidlertid den psykiske påkjen-

ningen kunne medføre en depresjon som gjør at en person blir arbeidsufør på grunn av sykdom. For en del vil det imidlertid også være et behov for å opprette en normal situasjon så fort som mulig og kunne ta del i et støttende felleskap på arbeidsplassen. Det kan derfor være nyttig at det blir opprettet kontakt med helsevesenet som kan vurdere hvilke behov den enkelte har.

Dette flertallet mener at en eventuell ordning der foreldre får stønad for å være hjemme sammen etter et barns død for å bearbeide sorg, ikke knyttes til foreldrepengerordningen. Det er ikke noen grunn til å tro at behovet hos foreldre i en slik situasjon er vesentlig forskjellig om barnet er nyfødt eller eldre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at statsråden i sitt svarbrev datert 18. februar 2011 ikke tar inn over seg den urimeligheten foreldre som mister et nyfødt barn opplever gjennom gjeldende regelverk. Statsråden viser til at formålet med dagens regelverk er å hindre et brått avbrudd i den planlagte permisjonen av økonomiske hensyn. Statsråden viser videre til at sorg i seg selv ikke er grunnlag for å få sykepenger om en ikke påberoper seg en psykisk påkjenning med medfølgende depresjon. Disse medlemmer viser til høringsbrev fra Landsforeningen uventet barnedød hvor det vises til at for foreldre som mister et barn, og der foreldrene ikke ønsker å gå tilbake i arbeid umiddelbart etter barnets bortgang, er gjeldende praksis å ta ut sykmelding selv om de ikke har en depresjon. Disse medlemmer noterer seg at dette er en omgåelse av regelverket og ønsker ikke å bidra til å anerkjenne en slik praksis. Denne praksisen viser at det er et behov for en gjennomgang av lovverket for foreldres rettigheter når barn dør. Disse medlemmer viser videre til høringsbrevet fra Landsforeningen uventet barnedød der det fremgår at mor og far blir forskjellsbehandlet i regelverket, også i tilfeller der barn dør. For disse medlemmer er mor og far likeverdige omsorgspersoner, og regelverket bør likebehandle mor og far så fremt ikke særlige hensyn tilsier annerledes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener disse problemstillingene, og statsrådens svar, viser at det er et behov for en full gjennomgang av regelverket omkring foreldres rettigheter ved barns død.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer dermed følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om endringer i folketrygdloven § 14-9 og 14-10 som ivaretar begge foreldrenes rett til å ta ut permisjon samtidig umiddelbart etter barns død i stønadsperioden.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av foreldres rettigheter ved barns død.»

Disse medlemmer vil understreke at enhver forelder og familie som mister et barn, enten det er i svangerskapet, i forbindelse med fødsel, eller senere, har behov for rom og tid til å bearbeide sorgen. Det er viktig å kunne være sammen og ta vare på hverandre i en slik livskrise. Disse medlemmer viser til innspill til komiteen fra Landsforeningen uventet barnedød. Foreningen understreker behovet for å styrke foreldres rettigheter ved barnedødsfall og mener det er nødvendig med en total gjennomgang av foreldres permisjonsrettigheter og rett til foreldrepenger ved barnedødsfall. Disse medlemmer er enig med foreningen i at det burde finnes ordninger som ivaretar foreldrenes behov når barn dør, og som samtidig kan bidra til at de så raskt som mulig klarer å fungere i hverdagen og klarer å vende tilbake til jobb igjen.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at statsråden i sitt svarbrev gir uttrykk for at en eventuell ordning der foreldre får stønad for å være hjemme sammen etter et barns død for å bearbeide sorg, ikke bør knyttes til foreldrepenggeordningen. Statsråden mener det ikke er noen grunn til å tro at behovet hos foreldre i en slik situasjon er vesentlig forskjellig om barnet er nyfødt eller eldre. Dette medlem deler statsrådets oppfatning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Fol-

keparti vil be regjeringen vurdere hvorvidt det er behov for å styrke foreldres rettigheter ved barnedødsfall. En slik vurdering bør gjøres for å sikre at det finnes ordninger som ivaretar foreldrenes behov når barn dør, og som bidrar til at de så raskt som mulig kan fungere i hverdagen og klarer å vende tilbake til sitt daglige virke.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreta en full gjennomgang av foreldres rettigheter ved barns død.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om endringer i folketrygdloven § 14-9 og 14-10 som ivaretar begge foreldrenes rett til å ta ut permisjon samtidig umiddelbart etter barns død i stønadsperioden.

Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:66 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen om endring av lovverket for foreldrepenger ved barns død – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 10. mai 2011

Gunn Karin Gjøl

leder

Christina Nilsson Ramsøy

ordfører

Vedlegg

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 18. februar 2011

Dokument 8:66 S (2010-2011) Representantforslag om endring av lovverket for foreldrepenger ved barns død

Jeg viser til brev av 2. februar 2011 fra Familie- og kulturkomiteen der departementet er bedt om å vurdere forslag fra representantene Linda Cathrine Hofstad Helleland og Olemic Thommessen om at foreldre skal ha rett til å ta ut permisjon samtidig umiddelbart etter barns død i stønadsperioden for foreldrepenger.

Hvis barnet er dødfødt etter 28. svangerskapsuke eller dør i løpet av stønadsperioden for foreldrepenger, kan foreldrene etter folketrygdloven § 14-9 sjette ledd ta ut opp til 6 uker av den gjenværende perioden. Formålet med foreldrepengeperioden etter barns død er å hindre et brått avbrudd i den planlagte permisjonen. Ordningen retter seg derfor i første rekke mot den som er i permisjon når barnet dør, uavhengig av om det er mor eller far. Intensjonen med denne perioden er ikke primært å gi foreldrene lønnet fri fra arbeidet for å bearbeide sorg, men å gi mottakeren av foreldrepenger tid til å områ seg i en situasjon der grunnlaget for den planlagte permisjonen har falt vekk. Ikke alle mottakere av foreldrepenger vil kunne gå tilbake til arbeidet umiddelbart, selv om de skulle ønske det.

Reglene som gjelder for foreldrepermisjon for øvrig gjelder også for denne perioden.

Det vil si at de første seks ukene etter fødsel er forbeholdt mor av helsemessige årsaker. I de første 6 ukene etter fødselen har mor som hovedregel ikke lov til å være i arbeid, men det kan gjøres unntak hvis det er helsemessig mest gunstig for mor å være i arbeid. Ved dødfødsel og når barnet dør kort tid etter fødselen kan dette unntaket være aktuelt.

Bortsett fra i de første seks ukene etter fødselen kan foreldrene dele på stønadsperioden. Foreldrene kan ikke ta ut fulle foreldrepenger samtidig, men de kan for eksempel arbeide halv tid og ta ut 50 prosent foreldrepenger hver.

Av barna som dør etter fødsel er det et overveiende flertall som dør i løpet av den aller første tiden

etter fødsel; omtrent halvparten av dødsfallene blant de levendefødte skjer innen en uke etter fødsel, og i overkant av 2/3 innen fire uker etter fødsel.

Forslaget om at foreldrene skal kunne dele de seks ukene permisjon slik at de tar tre uker hver og er hjemme samtidig, kan derfor komme i konflikt med bestemmelsen om at mor skal ha seks uker etter fødselen av helsemessige årsaker. Det er vanskelig å peke på gode grunner til at man skal ta mindre hensyn til mors helsetilstand etter fødsel i tilfeller hvor barnet er dødfødt eller dør kort tid etter fødsel enn i tilfeller hvor barnet lever.

Foreldrepenger ved barns død dekker situasjoner som er helt annerledes enn de tilfellene forslagstillerne viser til der foreldre får ytelser for å være hjemme med barn. Både pleiepengeperioden for begge foreldre og ekstra stønadsuker ved flerbarnsfødsler er ordninger som er begrunnet med at det i disse tilfellene er omsorgsbehov knyttet til barn som tilsier at begge foreldre er hjemme en periode.

Forslagstillerne tar opp sykmelding og antyder at det foreligger en omgåelse av sykepengeregelverket ved at foreldre blir sykmeldt etter barns død. Det er riktig at sorg i seg selv ikke gir grunnlag for rett til sykepenger. I enkelte tilfeller vil imidlertid den psykiske påkjenningen kunne medføre en depresjon som gjør at en person blir arbeidsufør på grunn av sykdom. For en del vil det imidlertid også være et behov for å opprette en normal situasjon så fort som mulig og kunne ta del i et støttende felleskap på arbeidsplassen. Det kan derfor være nyttig at det blir opprettet kontakt med helsevesenet som kan vurdere hvilke behov den enkelte har.

En eventuell ordning der foreldre får stønad for å være hjemme sammen etter et barns død for å bearbeide sorg, bør etter mitt syn ikke knyttes til foreldrepengeordningen. Det er ikke noen grunn til å tro at behovet hos foreldre i en slik situasjon er vesentlig forskjellig om barnet er nyfødt eller eldre.

På denne bakgrunn kan jeg ikke anbefale at reglene for foreldrepenger ved barns død endres.